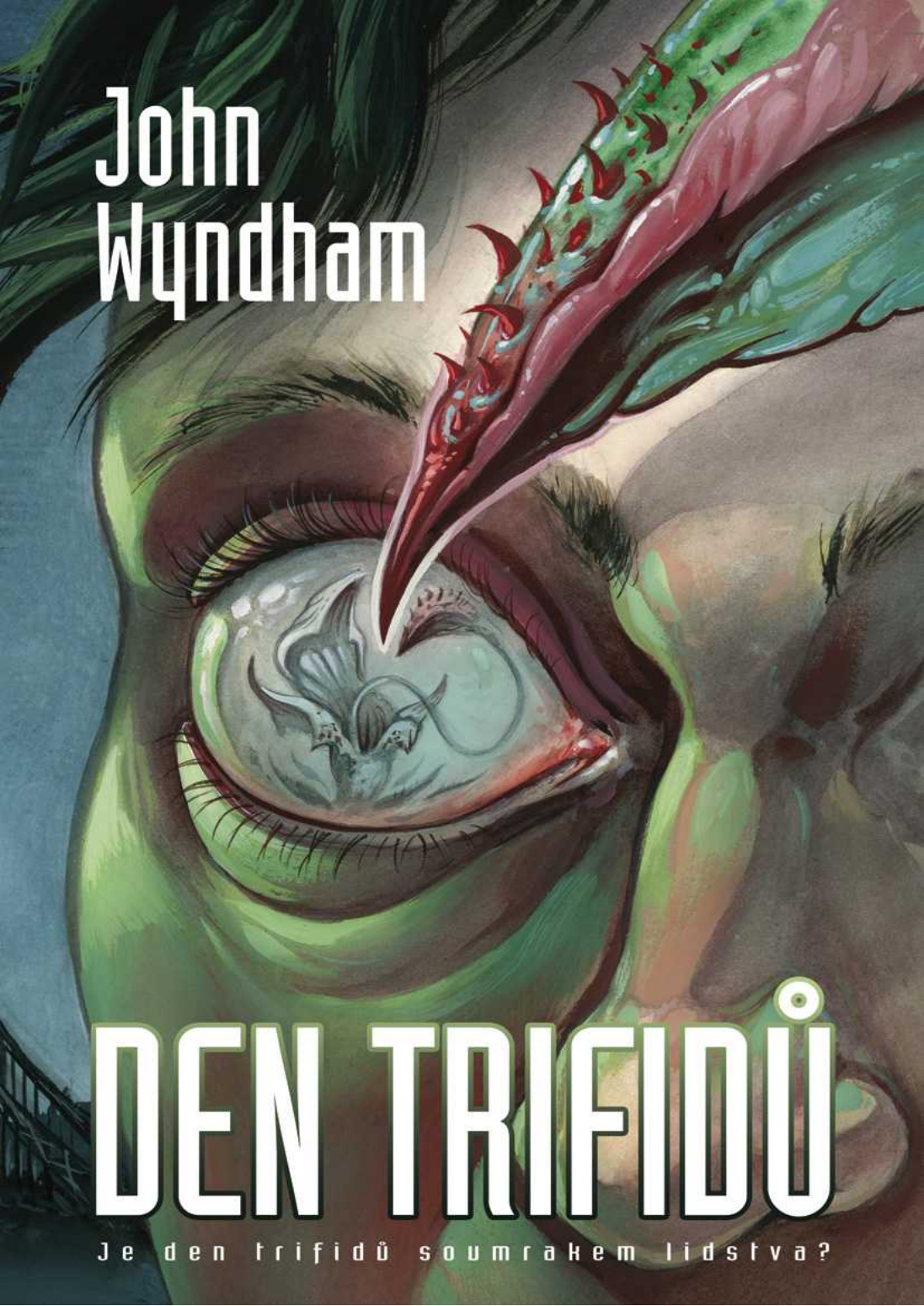

John
Wyndham

DEN TRIFIDŮ

Je den trifidů soumrakem lidstva?

DEN TRIFIDU

John Wyndham

DEN TRIFIDŮ

Přeložil Jaroslav Kořán

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2015
Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 1951 John Wyndham Estate Trust
All rights reserved.

Překlad z anglického originálu *The Day of the Triffids*
(Published by Penguin Books, London, 1954)
Překlad © Jaroslav Kořán, 2014, c/o Aura-Pont s.r.o.
Verše přeložili: Jan Zábrana a Hana Žantovská
Doslov: František Jungwirth
Ilustrace na obálce © 2014 Karel Jerie

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-253-5

1

ZAČÁTEK KONCE

Když se probudíte v den, o kterém náhodou víte, že je to středa, a všechno kolem připomíná neděli, začnete hned tušit, že něco není v pořádku.

Cítil jsem to od okamžiku, kdy jsem se probudil. A přesto jsem o tom zapochyboval, když jsem se dočista probral a začal uvažovat střízlivěji. Všechno nasvědčovalo tomu, že jsem na omylu já, a ne ostatní – přestože jsem nechápal, jak je to možné. Zmítán pochybnostmi, vyčkával jsem věcí příštích. A pak se mi dostalo první špetky objektivního důkazu – kdesi v dálce odbily hodiny osmou, alespoň se mi zdálo, že tolik úderů slyším. Napjatě a s podezřením jsem naslouchal dále. Vzápětí se ozvaly hlasité, rozhodné údery dalších hodin. Zvolna a nemsmlouvavě odbíjely osmou. To jsem už *věděl*, že se muselo přihodit něco vážného.

Že jsem propásl konec světa – tedy konec světa, jaký jsem znal po dobu bezmála třiceti let – byla pouhá náhoda: ostatně jako většina šťastných úniků. Jak už to bývá, neustále leží spousta lidí v nemocnici, a přibližně před týdnem si zákon pravděpodobnosti vybral za jednoho z nich mne. Mohlo k tomu lehce dojít o týden dřív – v tom případě

bych nyní tyto řádky nepsal; vůbec bych tady nebyl. Ale náhoda chtěla, nejen abych byl v nemocnici právě v této určité době, ale aby také moje oči, a vlastně celá hlava, byly zamotány do obvazů – a nezbyvá mi proto než děkovat tomu, kdo o pravděpodobnosti rozhoduje, ať už je to kdokoli. Nicméně onoho rána jsem byl podrážděný a zmatený tím, co se to u sta hromů děje, neboť jsem tam ležel dost dlouho, abych věděl, že vedle vrchní sestry jsou hodiny tou nejposvátnější věcí v celém špitále.

Bez hodin by se taková instituce prostě neobešla. Každou vteřinu je bere někdo v potaz, aby určil dobu narození, úmrtí, podávání léků, jídla, světla, hovoru, práce, spánku, odpočinku, návštěv, oblékání, mytí – a až doposud hodiny stanovily, že mě každý den tři minuty po sedmé ráno přijde někdo umýt a upravit. To byl také jeden z hlavních důvodů, proč jsem si vážil toho, že ležím na soukromém pokoji. Na společném oddělení by se tato nepříjemná procedura odehrávala o celou zbytečnou hodinu dříve. Ale tentokrát, a právě dnes, hodiny nejrozmanitější přesnosti odbíjely ze všech stran osm – a stále nikdo nepřicházel. Jak jsem to ranní drhnutí houbou neměl rád a jak byly marné všechny návrhy, že by snad stačilo, kdyby mi někdo pomohl do koupelny, teď mě nepřítomnost pomocné ruky na výsost zarážela. Navíc to obvykle bývala předzvěst snídaně, a začínal jsem mít hlad.

Pravděpodobně by mě to podráždilo i jindy, ale dnešek, středa 8. května, byl pro mne dnem mimořádného významu. Dychtil jsem dvojnásob mít už všechno ranní obskakování a cavyky za sebou, neboť dneska mi měli sejmout obvazy.

Zatápal jsem po tlačítku zvonku a dobrých pět vteřin jsem vyzváněl, abych jim ukázal, co si o nich myslím.

Zatímco jsem čekal na patřičně rozezlenou odezvu, kterou mělo mé řinčení vyvolat, naslouchal jsem dále.

Teď jsem si uvědomil, že vnější svět zní ještě podivněji, než jsem si zprvu myslel. Zvuky, které přicházely, nebo spíše nepřicházely z ulice, byly nedělnější než v neděli – a musel jsem se znovu ujistit, že je skutečně středa, ať už se s ní stalo cokoli. Nikdy jsem úplně nepochopil,

proč se zakladatelé Nemocnice sv. Merryna rozhodli zbudovat svůj ústav na hlavní třídě protínající drahocenné pozemky vyhrazené úředním budovám, a vystavit tím nervy pacientů neutuchajícímu náporu. Avšak pro pacienty, kteří byli natolik šťastni, že trpěli chorobami, jež ustavičný lomoz a kvílení pouliční dopravy nemohly ovlivnit, měla poloha nemocnice přece jen jistou přednost: člověk mohl ležet v posteli a být přitom ve styku, abych tak řekl, s tokem života. Od západu hřímaly pod okny motory autobusů, snažících se projet sousední křižovatku na zelenou, aby vám takřka pokaždé kvičení brzd a salva výstřelů z výfuku prozradily, že se jim to nepovedlo. Pak se dal uvolněný proud znovu do pohybu a s mocným řevem počal stoupat do svahu. A tu a tam zazněla mezihra: tupý náraz a řinčení skla, následované hromadnou dopravní zácpou – což bylo pro člověka v mém stavu obzvlášť znepokojující, neboť rozsah bouračky se nedal posoudit jinak než podle spílání dopálených šoférů. Rozhodně si však žádný pacient Nemocnice sv. Merryna nemohl ve dne ani po většinu noci myslet, že by běh světa ustal jen proto, že právě on osobně byl v dané chvíli pátým kolem u vozu.

Ale toto ráno bylo zcela jiné. Zneklidňovalo, neboť bylo záhadně jiné. Nebylo slyšet žádné kodrcání kol, řev autobusů a vlastně ani jediný zvuk projíždějícího auta. Žádné skřípění brzd, netrpělivé houkání, a dokonce ani dusot těch několika málo koní, jež tudy občas projeli. Neslyšel jsem ani onen jednolitý šum spěšných kroků pílících do práce, zvuk v tuto hodinu tak běžný. Čím déle jsem naslouchal, tím mi to připadalo podivnější – a tím méně mi na tom záleželo. Za nějakých deset minut napjaté pozornosti jsem pětkrát zaslechl šouravé, váhavé kroky, třikrát nesrozumitelný vzdálený výkřik a jednou hysterický ženský vzlykot. Jinak ani zavrskání holuba, ani zaštěbetání vrabce. Nic než bzučení drátů ve větru...

Začal se mi do srdce vkrádat ošklivý, nesmyslný strach. Byl to ten-
týž pocit, jaký jsem někdy zakoušel jako malé dítě, když jsem si před-
stavoval, jak v potemnělých koutech ložnice číhají děsivé příšery; kdy
jsem se ani neodvážil vystrčit z bezpečí přikrývek nohu, plný strachu,

aby se zpod postele něco nenatáhlo a nechňaplo mě za ni; kdy jsem se neodvážil sáhnout po vypínači, aby po mně, vyburcováno tím pohybem, něco neskočilo. Musel jsem tomu strachu vzdorovat stejně, jako když jsem byl malý kluk, opuštěný ve tmě. A nebylo to o nic snazší. Je zvláštní, jak je člověk vlastně nedospělý, když dojde k podobné zkoušce. Všechny ty prvotní úzkosti zůstaly ve mně skryty a trpělivě čekaly na svou příležitost, které se jim také málem dostalo – a to jenom proto, že jsem měl oči zakryté obvazy a na ulici se nic nehýbalo...

Když jsem se trochu vzchopil, pokusil jsem se přijít na nějaké rozumné vysvětlení. Proč ustane pouliční doprava? No, obvykle proto, aby se mohla ulice opravit. Naprosto jednoduché. Každou chvíli přijdou dělníci s pneumatickými kladivy, aby ještě rozmnožili už tak dost širokou škálu zvuků, trýznících nebohé pacienty. Nevýhoda mého rozumového přístupu spočívala v tom, že zacházel ještě dále. Jenom zdůrazňoval, že není slyšet ani vzdálený šum dopravy, ani pískání vlaku, ani houkání vlečného parníčku. Prostě nic – dokud nezačaly hodiny odbíjet čtvrt na devět.

Pokušení podívat se alespoň koutkem oka – samozřejmě, že jen koutkem oka a jenom nakrátko, jen co bych zjistil, co se to proboha mohlo stát, bylo nezměrné. Ale potlačil jsem je. Za prvé i pouhé podívání koutkem oka nebylo zdaleka tak jednoduché, jak by se zdálo. Nešlo jen o prosté poodkrytí obvazu: měl jsem na očích mulové polštářky, převázané dlouhými metry gázy. Především, a to bylo nejdůležitější, jsem se toho bál. Více než týden naprosté slepoty vás dokáže postrašit tak, že vás přejde chuť zahrávat si se svým zrakem. Pravda, dnes mi měli obvazy sejmut, ale to se dělá při zvláštním slabém světle, a nechali by je dole pouze v tom případě, že by oční prohlídka dopadla uspokojivě. Ale to jsem nemohl vědět. Bylo docela možné, že budu mít zrak poškozený natrvalo. Nebo že už nikdy nebudu vidět. Stále jsem nic nevěděl...

Zaklel jsem a znovu se chopil zvonku. Trochu jsem si tím ulevil. Jak se zdálo, o vyzvánění nikdo nedbal. Začínal jsem být stejně podrážděný, jako zmatený. Spoléhat na druhé je vždycky ponižující, ale

nemít nikoho, na něhož byste se mohli spolehnout, je ještě mizernější. Trpělivost mi rychle docházela. Takhle to přece nechat nemůžu, rozhodl jsem se.

Kdybych zahulákal do chodby a strhl povyk, mělo by to někoho přivolat, i kdyby jen proto, aby mi řekl, co si o mně myslí. Odhodil jsem tedy pokrývku a vylezl z postele. Nikdy jsem svůj pokoj neviděl, a přestože jsem měl o poloze dveří poměrně slušnou představu podle sluchu, nebylo nijak snadné je nalézt. Narazil jsem cestou na několik záhadných a nepatřičných překážek, ale konečně jsem za cenu pohmožděného prstu a menší boule na holeni dotápal ke dveřím. Vystrčil jsem hlavu do chodby.

„Haló!“ zařval jsem. „Já chci snídani. Pokoj čtyřicet osm!“

Okamžik se nic nedělo. Pak se zdvihl příval hlasů, křičících jeden přes druhý. Znělo to, jako by jich byly stovky, ale nerozuměl jsem jedinému slovu. Jako kdybych si pustil gramofonovou desku s hluky davu – a navíc davu pořádně rozlíceného. Probleskla mi hlavou hrůzná myšlenka, zda jsem snad nebyl ve spánku přemístěn do psychiatrické léčebny; že vůbec nejsem v Nemocnici sv. Merryna. Ty hlasy se mi prostě nezdály přirozené. Spěšně jsem za tím zmatením jazyků zavřel dveře a šátral zpátky k posteli. Bylo to pro mne v té chvíli jediné bezpečné a utěšené místo z celého toho nevyzpytatelného okolí. Právě jsem si přetahoval přes nohy přikrývku, když jakoby na potvrzenou tohoto pocitu zazněl zvuk, který mne zmrazil vprostřed pohybu. Z ulice pod mými okny se vznesl šílený a nakažlivě děsivý výkřik. Ozval se celkem třikrát, a když zazněl naposledy, visel ještě hodnou chvíli ve vzduchu.

Otrásl jsem se. Cítil jsem, jak mi na čele pod obvazy vyrazí studený pot. Teď jsem už věděl, že se děje něco strašného. Déle jsem své osamocení a bezmocnost vydržet nemohl. Musel jsem se dovědět, co se to kolem mne odehrává. Zdvihl jsem ruce k obvazům; a potom, s prsty na sponkách, jsem se zarazil...

Co když léčení nedopadlo úspěšně? Co když zjistím, že stále nevidím, až si ty obvazy sundám? To by bylo ještě horší – stokrát horší...

Scházela mi odvaha čelit zcela sám zjištění, že všechna snaha lékařů zachránit mi zrak byla marná. Ale i kdyby se jim to podařilo, mohu již bez nebezpečí vystavit oči světlu?

Spustil jsem ruce zase dolů a ulehl jsem. Zuřil jsem na sebe i na celou nemocnici a hloupě, malicherně jsem chvíli nadával jak špaček.

Trvalo jistě dost dlouho, než jsem se opět plně ovládl, ale po krátkém čase jsem se přistihl, jak se znovu pídím po nějakém logickém vysvětlení. Na žádné jsem nepřišel. Zato jsem nabyl nezvratné jistoty, že je středa, i kdyby mi všichni čerti dokazovali opak. Předchozí den byl totiž zcela mimořádný a přísahal bych, že mne od něho nedělí víc než jedna jediná noc.

Z análů se dozvíte, že v úterý 7. května prošla Země na své oběžné dráze meteorickým rojem neznámé komety. Můžete tomu dokonce uvěřit – uvěřily tomu milióny! A byla to možná pravda. Nemohu nijak dokázat, že ne. Sám jsem to na vlastní oči vidět nemohl; ale mám na to svůj vlastní názor. Byl jsem upoután na lůžko a vím o tom vlastně jenom tolik, co jsem se dověděl z líčení očitých svědků, kteří neustále opakovali, že jde o tu nejpozoruhodnější nebeskou podívanou v dějinách světa.

A přesto až do poslední chvíle nikdo o této údajné kometě nebo jejím meteorickém roji jakživ neslyšel...

Všichni, kdo mohli chodit, pajdat nebo být alespoň přeneseni, sledovali tento největší veřejný ohňostroj venku nebo u oken, a je mi proto záhadou, proč o tom navíc vysílali rozhlasovou reportáž. Leč vysílali ji a to jen přispělo k tomu, aby na mne ještě tíživěji dolehlo, co to znamená nevidět. Nakonec jsem dospěl k rozhodnutí, že jestli mé léčení nebude mít úspěch, raději se vším skoncuji, než abych takhle žil dál.

Rozhlasová zpravodajství v průběhu dne oznamovala, že předchozí noci byly na kalifornské obloze zpozorovány tajemné blesky. Nicméně v Kalifornii se stávalo tolik prapodivných věcí, že se nad tím takřka nikdo nepozastavil; když ale těchto zpráv přibývalo, začal získávat vrchu názor, že jde o meteorický roj dosud neznámé komety – a při tom už zůstalo.

Z celého Tichomoří přicházela hlášení o noci prozářené jasně zele-

nými meteority, které „chvílemi padají v tak husté spršce, až to vypadá, že kolem nás víří celá obloha“. A celkem vzato tomu také tak bylo.

Pásmo noci se zvolna přesunulo k západu, ale podívaná neztrácela nic na své nádheře. Ještě před soumrakem prořízl tu a tam oblohu zelenavý blesk. Hlasatel večerních zpráv o šesté popisoval tento úkaz jako úchvatnou podívanou a doporučoval všem posluchačům, aby si ji nenechali ujít. Zmínil se též o tom, že příjem krátkých vln na dlouhé vzdálenosti je vážně narušen, avšak na střední vlny, na nichž poběží nepřetržité zpravodajství, kometa žádné účinky zřejmě nemá a podle všeho ani na vlnové délky televize. Svá doporučení si mohl klidně ušetřit. Vzrušení nad neobvyklým jevem propadla i celá nemocnice a připadalo mi, že snad ani není možné, aby to někdo propásl – kromě mne.

A jako by rozhlasové komentáře nestačily, musela mi ještě všechno vypovědět sestřička, která mi přinesla večeři.

„Obloha je prostě plná padajících hvězd,“ oznamovala. „A všechny mají jasně zelenou barvu. Lidi v tom jejich světle vypadají jako strašidla. Celý Londýn je na ulicích a kouká na nebe. Chvílemi je venku světlo jako ve dne – akorát že má jinou barvu. A tu a tam se některá velká hvězda rozprskne a zazáří tak oslnivě, až vás oči rozbolí. Je to úžasný pohled. Lidi říkají, že něco takového tady ještě nebylo. Škoda, že se taky nemůžete podívat.“

„Škoda,“ přisvědčil jsem poněkud stroze.

„Roztáhli jsme na odděleních záclony, aby to všichni viděli,“ pokračovala. „Nebýt těch vašich obvazů, měl byste odtud báječný výhled.“

„Ach jo,“ řekl jsem.

„Ale venku to musí být ještě hezčí. V parcích a na kopci v Heathu se prý shromáždily tisícové davy. A plno lidí stojí taky na všech plochých střechách a div si krky nevyvrátí.“

„Jak dlouho to asi potrvá?“ otázal jsem se trpělivě.

„To nevím, ale říkají, že už to není tak jasné jako jinde. Stejně si myslím, že i kdyby vám ten obvaz dneska sundali, dívat byste se na to asi nesměl. Ze začátku si budete muset zvykat na světlo jen pěkně pomalu a některé ty blesky jsou strašně jasné. Některé – áááách!“

„Proč to ááách?“ zeptal jsem se.

„Tenhle byl tak nádherný – celý pokoj rázem zezelenal. Škoda, že jste to neviděl.“

„Je to škoda,“ souhlasil jsem. „A teď už běžte, budu tady hodný.“ Snažil jsem se poslouchat rádio, ale vycházelo z něj samé óóóh a ááách vyluzované uhlazenými hlasy, jež mezi tím blábolily o „velkolepé podívané“ a „jedinečném nebeském jevu“, až se mne počal zmocňovat pocit, že celý svět se účastní večírku, na který já jediný jsem nebyl pozván.

Jinou zábavu jsem si vybrat nemohl, protože nemocniční rozhlas poskytoval pacientům pouze jeden program, ať už se jim líbil, nebo ne. Po nějaké době jsem usoudil, že spektakl začíná pozbývat lesku. Reportér vyzýval všechny, kdo to ještě neviděli, aby si pospíšili a šli se podívat, jinak že toho budou do smrti litovat. Všechno jako by sledovalo jediný cíl – přesvědčit mne, že přicházím o to, co bylo hlavním důvodem mé existence. Nakonec jsem toho měl po krk a vypnul jsem rádio. Poslední, co jsem slyšel, bylo, že ohňostroj rychle slábne a že v několika hodinách budeme pravděpodobně z oblasti meteorického roje venku.

Neměl jsem nejmenší pochyby, že se to všechno odehrálo včerejší noci – už proto, že bych musel mít daleko větší hlad, kdyby se to bylo událo dříve. Dobrá, ale co se tedy stalo potom? Zůstala snad celá nemocnice, celé město tak dlouho vzhůru, že ještě vyspávají?

Z těchto myšlenek mne vytrhl sbor blízkých i vzdálených hodin, které začaly ohlašovat devátou.

Už potřetí jsem rozřinčel zvonek jako na lesy. A jak jsem tak ležel a čekal, slyšel jsem za dveřmi jakousi nedefinovatelnou směsici zvuků; jako by se skládala z tichého nářku, plíživého šelestu a šouravých kroků a chvílemi jí pronikl vzdálený výkřik. Ale do mého pokoje ne a ne někdo vstoupit.

Začal jsem opět propadat strachu. Znovu mne posedly ony šeredné, dětinské představy. Přistihl jsem se, jak čekám, až se otevřou neviděné dveře a do pokoje se tiše nahrnou nějaké stvůry – a po pravdě řečeno, nebyl jsem si ani trochu jistý, zda tam už někdo nebo něco není a nekrade se kolem...

Nemyslete si, že jsem na takovéhle věci zatížený, to opravdu ne... Za všechno mohly jenom ty proklaté obvazy na očích a to zmatení hlasů, které se proti mně zdvihly z chodby. Ale musím přiznat, že ve mně byla malá dušička – a scvrkávala se víc a více, až konečně překročila hranici, kdy se dá strach zapudit ještě tím, že si začnete hvízdát nebo zpívat.

Posléze jsem si musel položit přímou otázku: obávám se více toho, že odstraněním obvazů ohrozím svůj zrak, anebo toho, že zůstanu ve tmě obklopen přízraky každou minutou děsivějšími? Nevím, co bych byl udělal, stát se to o den dva dříve – nakonec patrně totéž – ale takhle jsem si mohl alespoň říci: „Ale co, jaké strachy: když vezmeš rozum do hrsti, nemůžeš nic pokazit. Konečně, stejně by ti ten obvaz dneska sundali. Tak neváhej a do toho!“

Jedno si ovšem musím připsat k dobru. Nebyl jsem dalek toho, abych si obvazy divoce serval s očí. Měl jsem však dostatek rozumu a sebekázně, abych vylezl z postele a stáhl roletu, než jsem začal spony uvolňovat.

Když jsem si sejmul s očí mulové polštářky a zjistil, že v šeru pokoje vidím, pocítil jsem úlevu, jakou jsem dosud nepoznal. Nejprve jsem se ale ujistil, že pod postelí ani jinde opravdu nečíhá žádný zloduch, a potom jsem šel a zapřel židlí kliku u dveří. Doufal jsem, že mi to pomůže, abych se dal v klidu dohromady. Pomohlo. Celou hodinu jsem pak postupně přivykal plnému dennímu světlu. Nakonec jsem věděl, že díky rychlé první pomoci a dobrému lékařskému ošetření vidím stejně dobře jako dříve.

Ale nikdo nepřicházel.

Na spodní policiče nočního stolku jsem našel černé brýle, pečlivě tam pro mne přichystané, přestože jsem je dosud nepotřeboval. Opatrně jsem si je nasadil a teprve potom jsem přistoupil k oknu. Dolní část okna nešla otevřít, takže můj výhled byl dost omezený. Šilhal jsem úkosem dolů, ale spatřil jsem pouze dvě tři postavy, bloumající nějak podivně, jakoby bez cíle, ulicí. Co mne však zarazilo nejvíc, byla ostrost, jasná ohraňčenost všech předmětů – dokonce i vzdálených

domovních štítů, vykukujících za protějšími střechami. A pak jsem si všiml, že ani z jednoho komína, velkého nebo malého, se nekouří...

Své šaty jsem našel spořádaně pověšené ve skříni. Jakmile jsem je měl na sobě, připadal jsem si už normálněji. V pouzdře na cigarety mi zbývalo ještě několik cigaret. Zapálil jsem si a počal jsem se dostávat do zvláštního rozpoložení, kdy jsem navzdory skutečnosti, že něco bylo rozhodně v nepořádku, přestával chápat, proč jsem ještě před chvílí div nepropadl panice.

Není to snadné vmyslet se do mé tehdejší situace. Dnes jsme nuceni spoléhat sami na sebe daleko více. Ale tehdy vládla jistá setrvačnost, všechno bylo vzájemně propojeno. Každý z nás hrál spolehlivě svoji malou roli na určitém místě, takže bylo docela snadné zaměnit zvyk a obyčej za přirozený zákon – a tím větší muselo být naše znepokojení, když tato setrvačnost byla jakkoli zvrácena.

Když člověk prožije polovinu života v určité koncepci pořádku, přeorientování do jiné není záležitostí pěti minut. Zadíváme-li se dnes zpátky na tehdejší uspořádání světa, uvědomíme si, že míra naší neznalosti a nezájmu o náš každodenní život byla nejen zarážející, ale přímo otřesná. Nevěděl jsem zhola nic o tak obyčejných věcech, jako jak se ke mně dostávají potraviny, odkud přichází pitná voda, jak jsou utkány a ušity šaty, které mám na sobě, jak je pro zdraví města důležitá kanalizace. Náš život byl konglomerátem specialistů, kteří si s větší nebo menší šikovností hleděli své vlastní práce a totéž očekávali i od ostatních. Proto mi připadalo k nevíře, že by v nemocnici mohla nastat naprostá dezorganizace. Někdo, někde, musel mít situaci pevně v rukou – naneštěstí ten někdo dočista zapomněl na pokoj č. 48. Nicméně když jsem opět otevřel dveře a nahlédl do chodby, chtě nechtě jsem musel připustit, že ať se stalo cokoli, netýká se to pouze obyvatele osmačtyřicítky.

Nikoho jsem sice nespatriřil, ale zalehlo ke mně vzdálené hlučení hlasů. Slyšel jsem také šouravé kročeje a občas se chodbami rozlehl výkřik násobený dutou ozvěnou, ale při srovnání s kraválem, za nímž jsem prve zavřel dveře, vládl poměrný klid. Tentokrát jsem už neza-

křičel. Opatrně jsem vyšel ze dveří – proč opatrně? To jsem nevěděl. Prostě mě k tomu cosi přimělo. Odkud přicházejí všechny ty zvuky nebylo snadné v té ozvučné budově odhadnout, ale na jednom konci uzavíralo chodbu zabílené francouzské okno, za nímž se rýsoval stín zábradlí, a tak jsem se vydal opačným směrem. Když jsem zašel za roh, ocitl jsem se v křídle soukromých pokojů a v širší chodbě.

Na první pohled se mi chodba zdála prázdná, ale po několika krocích se proti mně vynořila ze stínu jakási postava. Byl to muž v černém saku a proužkovaných kalhotách; přes sako měl oblečen rozepnutý bílý bavlněný plášť. Usoudil jsem, že jde o jednoho z nemocničních lékařů – ale zarazilo mě, že se krčí u zdi a nahmatává si cestu napřaženou rukou.

„Haló, vy tam,“ řekl jsem.

Rázem se zastavil. Obrátil ke mně popelavý, vystrašený obličej.

„Kdo jste?“ zeptal se nejistě.

„Jmenuji se Masen,“ odpověděl jsem. „William Masen. Pacient z pokoje č. 48. Jdu se podívat, co se to –“

„Vy vidíte?“ přerušil mě zprudka.

„Samozřejmě. Úplně normálně,“ ujistil jsem ho. „Vykurýrovali jste mě báječně. Nikdo mi nepřišel sundat obvaz, tak jsem si ho sundal sám. Myslím, že jsem nic nepokazil. Dával jsem –“

Ale znovu mi skočil do řeči.

„Prosím vás, zaveďte mě do mé kanceláře. Potřebuji si nutně zatelefonovat.“

Chápal jsem trochu těžkopádně, ale od samého rána, kdy jsem se probudil, bylo všechno zmatené.

„Kde to je?“ zeptal jsem se.

„Páté poschodí, západní křídlo. Na dveřích je moje jméno – doktor Soames.“

„Dobře,“ souhlasil jsem, poněkud překvapen. „Ale kde jsme teď?“

Muž zakýval hlavou ze strany na stranu, ve tváři napjatý a podrážděný výraz.

„Jak to mám sakra vědět?“ řekl hořce. „Máte přece oči, hrome! Tak je použijte. Copak nevidíte, že jsem slepý?“

Nic nenaznačovalo, že by byl slepý. Oči měl široce otevřené a upíral je přímo na mne.

„Počkejte tady chvíli,“ řekl jsem. Rozhlédl jsem se chodbou.

Naproti dveřím výtahu jsem spatřil velkou malovanou pětku.

Vrátil jsem se k němu a řekl mu o tom.

„Výborně. Teď mě vemte za ruku,“ nařídil. „Až dojdeme k výtahu, myslete si, že jste z něj vystoupil, a dejte se doprava. Pak první chodbou doleva a budou to třetí dveře.“

Řídil jsem se jeho příkazy. Nikoho jsme cestou nepotkali. V kanceláři jsem ho zavedl k psacímu stolu a podal jsem mu sluchátko. Chvíli naslouchal. Pak zašátral rukou po telefonu a netrpělivě zarumploval vidlicí. Jeho obličej se zvolna měnil. Podrážděný výraz a strhané rysy postupně zmizely. Vypadal už jen unaveně – nesmírně unaveně. Položil sluchátko na stůl. Po několik minut mlčky stál a zdálo se, že hledí do zdi před sebou. Pak se otočil.

„Je to marné – nikdo to nebere. Jste tady ještě?“ dodal.

„Ano,“ řekl jsem.

Přejel prsty po okraji stolu.

„Kam stojím tvář? Kde je to zpropadené okno?“ zeptal se s novým návalem podrážděnosti.

„Hned za vámi,“ řekl jsem.

Otočil se a s nataženýma rukama přistoupil k oknu. Pečlivě ohmatal předprseň a okenní rám a pak o krok ustoupil. Než jsem si stačil uvědomit, co dělá, vrhl se plnou vahou proti sklu a s třeskem jím proletěl...

Podívat jsem se nešel. Konečně, bylo to páte poschodí.

Jediné, co jsem udělal, že jsem se ztěžka svezl do křesla. Z krabice na stole jsem si vzal cigaretu a roztřesenou rukou jsem si zapálil. Několik minut jsem potom seděl, abych se vzpamatoval a přemohl pocit nevolnosti. Po chvíli se mi to podařilo. Vyšel jsem z kanceláře a vrátil se na místo, kde jsem ho potkal. Stále jsem však nebyl ve své kůži.

Dveře na protějším konci široké chodby vedly do lůžkového oddě-

lení. Měly matové výplně, jen asi tak v úrovni obličejů byl v každé jejich půlce ovál čirého skla. Počítal jsem, že tam bude mít někdo službu a že mu ohlásím, co se stalo s lékařem.

Otevřel jsem dveře. Byla za nimi notná tma. Zálkony byly zřejmě po podívané včerejší noci zataženy – a už tak zůstaly.

„Sestra?“ otázal jsem se do tmy.

„Není tady,“ pronesl mužský hlas. „A co je horší,“ pokračoval, „nebyla tady, potvora, už kolik hodin. Nemohs, kamaráde, roztáhnout ty zatracené zálkony a pustit nám sem trochu světla? Zajímalo by mě, co se to v týhle šaškárně dneska semlelo.“

„Ale jistě,“ souhlasil jsem.

Přestože bylo všechno vzhůru nohama, neviděl jsem žádný důvod, proč by chudáci pacienti měli ležet ve tmě.

Roztáhl jsem závěsy nejbližšího okna a vpustil do pokoje proud jasného slunečního světla. Bylo to chirurgické oddělení přibližně s dvaceti pacienty upoutanými na lůžko. Všichni měli zraněné nebo nemocí postižené nohy; několik pacientů je mělo amputované.

„Nebližní tam s těma záclonama a roztáhni je, chlape,“ ozval se stejný hlas.

Otočil jsem se a pohlédl na muže, který promluvil. Byl to tmavovlasý, ramenatý chlapík s větrem ošlehanou kůží. Seděl na posteli a díval se přímo na mne – a do světla. Připadalo mi, že jeho oči hledí upřeně do mých, stejně tak oči jeho souseda a taky dalšího muže...

Chvilí jsem jejich pohled opětoval. Dokud mi to nedošlo. A potom jsem zakoktal:

„Já – zdá se – zdá se, že se zadřely,“ řekl jsem. „Dojdu pro někoho, ať se na ně podívá.“

A s těmito slovy jsem prchl z oddělení.

Už se pode mnou zase podlamovaly nohy a mohl mi pomoci jedině doušek něčeho ostrého. Začínalo jít do tuhého. A přesto mi bylo

zatežko uvěřit, že všichni ti muži na oddělení by mohli být slepí jako ten doktor, ačkoli...

Výtah nefungoval, a tak jsem se vydal dolů po schodech. V příštím poschodí jsem se trochu vzchopil a dodal jsem si odvahy nahlédnout do dalšího pokoje. Postele tam byly ve značném nepořádku. Nejprve jsem si myslel, že je toto oddělení prázdné, ale nebylo – tak docela. Na podlaze leželi dva muži v nočních košilích. Jeden ji měl prosáklou krví z nezhojené rány po operaci, druhý zas vypadal, jako by ho ranila mrtvice. Oba byli mrtvi. Ostatní byli pryč.

Když jsem se dostal opět na schody, uvědomil jsem si, že většina těch hlasů, jež ke mně po celou dobu zaléhají, přichází zezdola a že jsou teď hlasitější a bližší.

Na další obrátce jsem málem zakopl o muže, ležícího ve stínu zábradlí. Dole na odpočívadle pak ležel někdo, kdo přes něho klopýtl – a rozbil si pádem lebku o kamenné schody.

Konečně jsem dosáhl posledního zákrutu, kde jsem se mohl zastavit a nahlédnout do hlavní dvorany. Bylo zřejmé, že všichni, kdo byli schopni pohybu, stáhli se instinktivně sem dolů, vedeni myšlenkou, že zde naleznou pomoc, nebo že se tudy dostanou ven z budovy. To druhé se některým snad podařilo. Jedny z hlavních dveří byly dokořán otevřené, ale jen málokdo je našel. Celou dvoranu vyplňoval hustě stěsnaný dav mužů a žen, takřka všech v nemocničním prádle, zvolna a bezmocně vrávorající kolem dokola. Ty na okrajích přirážel pohyb davu tvrdě na mramorové rohy a ozdobné výčnělky. Jiní byli nemilosrdně přimáčknuti ke zdi a zoufale lapali po dechu. Tu a tam někdo škobrtl. Pokud mu pak tlak sousedních těl dovolil padnout, měl jen pramalou naději, že se mu podaří opět vstát.

Vypadalo to – ale prohlédněte si raději některé z Doréových obrázků hříšníků v pekle. Doré do nich ovšem nemohl zahrnout zvuky: vzlykot, jednotlivé sténání, občasný zoufalý výkřik.

Déle než minutu nebo dvě jsem to nevydržel. Prchl jsem po schodech zpátky nahoru.

Měl jsem pocit, že bych jim měl nějak pomoci. Vyvést je snad na

ulici a učinit tak přítrž tomu jejich úděsnému pomalému kroužení. Ale stačil letmý pohled, abych si uvědomil, že nemám sebemenší naději proniknout ke dveřím a vyvést je z budovy. Ale stejně, i kdyby se mi to podařilo, kdybych je vyvedl ven – co potom?

S hlavou v dlaních jsem usedl na chvíli na schod, abych se s tím nějak vyrovnal, a do uší mi nepřetržitě zaznívala ta hrozná směsice zvuků. Pak jsem se vydal hledat, a také jsem našel, jiné schodiště. Byly to úzké služební schody, které mě vyvedly zadem na dvůr.

Možná, že o těchto věcech nevyprávím zrovna nejlíp. Bylo to všechno tak neočekávané a otřesné, že jsem se dlouho snažil nepřipomínat si podrobnosti. V oněch chvílích jsem si připadal jako v zajetí hrůzostrašného snu, z něhož jsem chtěl zoufale, leč marně uniknout tím, že se probudím. Když jsem vyšel na dvůr, stále jsem ještě napůl odmítal uvěřit tomu, co jsem právě spatřil.

Ale jedním jsem si byl naprosto jist. Skutečnost nebo noční můra, potřeboval jsem se napít jako málokdy předtím.

V postranní uličce za vraty do dvora nebylo živé duše, zato takřka naproti byla hospoda. Vzpomínám si teď i na její jméno – „U Města Alameinu“. Z železné konzole visel štít s nepodařenou podobiznou maršála Montgomeryho a pod ním zely otevřené dveře.

Zamířil jsem přímo do nich.

Když jsem vstoupil do hospody, měl jsem na okamžik uklidňující pocit normálnosti. Byla prozaická a důvěrně známá, jako tucty jiných.

Přestože v přední části nikdo nebyl, za rohem lomené místnosti, nalevo ode mne, se cosi dělo. Slyšel jsem odtud těžké oddychování. Korková zátka opustila se zvučným mlasknutím hrdlo láhve. Pauza. Potom jakýsi hlas poznamenal:

„Džin, k sakru! K čertu s ním!“

Následoval třesk skla. Hlas se podnapile uchichtl.

„Rovnou do zrcadla. A na co je taky zrcadlo dobrý?“

Mlaskla další zátka.

„Zase ten svinskej džin,“ stěžoval si uraženě hlas. „K čertu s džinem!“

Tentokrát dopadla láhev na něco měkkého, žuchla na podlahu a bylo slyšet, jak z ní zurčí její obsah.

„Haló!“ zavolal jsem. „Chci se něčeho napít.“

Rozhostilo se ticho. Potom:

„Kdo jste?“ zeptal se opatrný hlas.

„Jsem tady vedle z nemocnice,“ řekl jsem. „Chci se něčeho napít.“

„Nepamatuju si váš hlas. Vy vidíte?“

„Ano,“ řekl jsem.

„Tak si probiha vlezte za bar, doktore, a najděte mi flašku vizoura.“

„Na tohle jsem docela dobrý doktor,“ řekl jsem. Obešel jsem roh barového pultu. Za jeho druhou částí stál pupkatý muž s rudolícím obličejem a prošedivělým mrožím knírem. Byl pouze v kalhotách a košili bez líměčku. Měl už pořádně v hlavě. Připadalo mi, že váhá, zda má láhev, kterou držel v ruce, otevřít, nebo jí použít jako zbraně.

„Kdo teda jste, když nejste doktor?“ vyptával se podezřavě.

„Byl jsem pacient – ale napít se potřebuju stejně jako doktor,“ řekl jsem. „To je zase džin, co držíte,“ dodal jsem.

„Cože! Svinskej džin,“ zavrčel a odmrštíł láhev. S ostrým třeskem proletěla oknem.

„Půjčte mi tu vývrtku,“ požádal jsem ho.

Vzal jsem z police láhev whisky, otevřel jsem ji a podal mu ji spolu se sklenicí. Pro sebe jsem si vybral silnou brandy s troškou sody a pak jsem si nalil další. Poté se mi už ruce tolik netřáslly.

Pohlédl jsem na svého společníka. Pil whisky neředěnou, přímo z láhve.

„Opijete se,“ poznamenal jsem.

Odrhl láhev od úst a otočil ke mně hlavu. Přisahal bych, že mne jeho oči skutečně vidí.

„Vopiju! A co má sakra bejt? Dyť já už jsem, sakra, vožralej,“ řekl opovržlivě.

Měl docela pravdu, takže jsem se dalších poznámek zdržel. Chvíli dupal a potom prohlásil:

„Já se dneska musím vopít. Musím se vopít jak zákon káže.“ Naklo-

nil se blíže. „Víte co? – Jsem slepej. Jo – slepej jako netopejr. Každý je slepej jako netopejr. Jenom vy ne. Proč taky nejste slepej jako netopejr?“

„Nevím,“ řekl jsem.

„Za to všechno může ta svinská kometa, sakra! Ta za to všechno může. Zelený hvězdy – a teď jsou všichni slepý jako netopejři. Viděl jste taky ty že-zelený vězdy?“

„Ne,“ přiznal jsem.

„To je vono. To je teda důkaz. Neviděl jste je: nejste slepej. Všichni vostatní je viděli“ – máchl výmluvně paží – „a všichni jsou slepý jako netopejři. Povídám, svinská kometa!“

Nalil jsem si třetí brandy a uvažoval, zda na jeho slovech není něco pravdy.

„Všichni jsou slepí?“ opakoval jsem po něm.

„Jo, všichni. A nejspíš všichni na celým světě – teda kromě vás,“ připojil po chvíli.

„Jak to víte?“ zeptal jsem se.

„To je přece jasný. Poslouchejte!“

Bok po boku jsme se opírali o barový pult omšelého lokálu a naslouchali. Nebylo slyšet nic – nic než šustot špinavých novin hnaných větrem prázdnou ulicí. Nad vším vládl klid, jaký tyto části města nepamatovaly tisíc nebo ještě více let.

„Už mi ro-rozumíte? Je to přece jasný,“ řekl muž.

Rozhodl jsem se, že musím dál. Kam, to jsem nevěděl. Ale musel jsem se o tom, co se stalo, dozvědět víc.

„Vy jste hostinský?“ optal jsem se ho.

„Co jestli jsem?“ naježil se.

„Já jenom, že bych měl někomu zaplatit tři velký brandy.“

„Eh – na to zapomeňte.“

„Ale, to přece –“

„Povídám, abyste na to zapomněl. A víte proč? Poněvadč pro mrtvýho chlapa nemaj prachy ce-čenu. A já jsem mrtvola – skoromrtvola. Akorát se eště trochu napiju.“

Na svůj věk vypadal jako kus zdravého chlapa a to jsem mu také řekl.

„Copak to má smysl bejt živej a slepej jako netopejř?“ obořil se na mne. „To samý řekla moje stará. A měla pravdu – akorát že vona měla větší kuráž než já. Když vobjevila, že děcka taky vosleply, co udělala? Vzala je k sobě do postele a pustila plyn! Jo, zrovna takhle to udělala. A já neměl dost vodvahy, abych tam zůstal s nima. Jo, moje stará nebyla srab jako já. Ale já to taky dokážu. Za chvíli vodejdu na-nahoru za nima – jen co se ještě napiju na kuráž.“

Co jsem mu na to mohl říci? To, co jsem mu řekl, to ho jenom ještě víc navztevalo. Nakonec odtápal s láhví v ruce ke schodišti a zmizel mi z očí. Nesnažil jsem se ho zadržet nebo jít za ním. Sledoval jsem, jak odchází. Pak jsem do sebe hodil zbytek brandy a vyšel jsem do tiché ulice.

2

PŘÍCHOD TRIFIDŮ

Podávám zde svoji osobní výpověď. Zahrnuje množství věcí, které provždy pominuly, ale nemohu o nich mluvit jinak, než s použitím slov, jimiž jsme všechny ty pominuvší věci nazývali. Ale i tak zjišťuji, že má-li být pozadí mého příběhu srozumitelné, musím se vrátit daleko před onen den, kterým jsem započal.

Jako dítě jsem žil s otcem a matkou na jižním předměstí Londýna. Měli jsme tam malý domek, který otec udržoval každodenním svědomitým vysedáváním u psacího stolu ve státním důchodkovém úřadu, a k němu nevelkou zahrádku, na níž pracoval mnohem namáhavěji každé léto. Od ostatních deseti nebo dvanácti miliónů lidí, kteří tehdy žili v Londýně a jeho okolí, jsme se nijak zvlášť nelišili.

Můj otec patřil k lidem, kteří dokázali jediným mrknutím oka sečíst dlouhý sloupec čísel – dokonce i položek té směšné měnové soustavy, které se v téhle zemi tenkrát používalo –, a proto si přirozeně zamiloval, že bych se měl stát účetním. Moje naprostá neschopnost dosáhnout u jakéhokoli početního úkonu dvakrát za sebou stejného výsledku však posléze způsobila, že jsem se pro něho stal jakousi záhadou a zdrojem zklamání. Ale nedalo se nic dělat; prostě mi to nešlo. Každý

z dlouhé řady učitelů, kteří se mi pokoušeli vysvětlit, že matematická řešení se dovozují logicky a nikoli prostřednictvím nějaké esoterické inspirace, se musel nakonec vzdát a prohlásit, že nemám na čísla hlavu. Otec pročetl má školní vysvědčení s pochmurným výrazem, jaký si známky z ostatních předmětů jen zřídka kdy zasloužily. Myslím, že uvažoval takto: nemá hlavu na čísla = nebude mít ani potuchy o financích = bude věčně bez peněz.

„Já opravdu nevím, co si s tebou počneme. Co bys vlastně *chtěl* dělat?“ ptával se mne.

A já, vědom si své žalostné nedokonalosti, až do svých čtrnácti let jsem potřásal hlavou a přiznával jsem, že nevím.

Potom zas potřásal hlavou otec.

Svět se pro něho ostře dělil na lidi, kteří sedí za psacími stoly a pracují mozkiem, a lidi, kteří za psacími stoly nesedí a žijí ve špíně. Jak se mu podařilo uchovat si tento názor, který zastaral už před nějakými sto nebo ještě více lety, nechápu dodnes, ale prostoupil mé mládí do takové míry, že mi trvalo hodnou řádku let, než jsem postřehl, že slabost v matematice mě ještě nemusí zatracovat k celoživotnímu údělu metaře nebo kuchtíka. Nikdy mne nenapadlo, že by ke kariéře mohl vést předmět, který mne zajímal ze všeho nejvíc – a můj otec si buď nevšiml, nebo mu bylo zcela jedno, že nosím z biologie samé výborné.

O mé budoucnosti rozhodlo vlastně až objevení trifidů.

Ale po pravdě řečeno, trifidi pro mne znamenali mnohem víc. Postarali se mi o práci a poskytovali mi poměrně slušné živobytí. Několikrát mě taky málem připravili o život. Na druhé straně musím přiznat, že mi ho také zachránili, neboť to bylo právě trifidi žahadlo, co mne přivedlo do nemocnice v kritické době průletu „komety“.

Na téma náhlého výskytu trifidů najdete v knihách spoustu odvážných spekulací. Většinou jsou to samé nesmysly. Rozhodně se nevyvinuli spontánně, jak věřilo mnoho prostých duší. Tím méně byla potvrzena teorie, že jsou jakýmsi zvěstováním – předzvěstí daleko horších věcí, které přijdou, jestliže se svět neumoudří a nepolepší. Sporný je i názor, že jejich semena k nám přiletěla z vesmíru coby vzorek příšer-

ných forem, jaké na sebe může vzít život v prostředí jiných, méně šťastných světů – alespoň já jsem přesvědčen, že tomu tak nebylo.

Dozvěděl jsem se o tom mnohem víc než většina ostatních lidí, neboť trifidi byli mým zaměstnáním, a společnost, pro kterou jsem pracoval, byla úzce, i když ne příliš počestně, zapletena do jejich uvedení na veřejnost. Přesto však jejich skutečný původ zůstává stále nejasný. Já osobně věřím, a dal bych na to krk, že byli výsledkem dlouhé řady nápaditých biologických hokuspokusů – a tedy víceméně dílem náhody.

Náš svět byl rozlehlý a většina jeho míst nám byla poměrně snadno dostupná. Byl protkán silnicemi, železnicemi a lodními linkami, které člověka bezpečně a pohodlně dopravily na místa tisíce mil vzdálená. A když jsme chtěli cestovat ještě rychleji a mohli jsme si to dovolit, použili jsme k cestě letadla. Nikdo za oněch časů nemusel chodit ozbrojen nebo snad činit nějaká opatření na svou ochranu. Tak jak jste byli, mohli jste cestovat, kam jste si přáli.

Pro mladé lidi, kteří tento svět nikdy nespatriili, musí být těžké představit si něco takového. Zní to možná jako vyprávění o zlatém věku, přestože těm, kdo v něm žili, zlatým nepřipadal. Mohou si také myslet, že plně osídlená a spravovaná Země byla místem velice nudným, ale není to pravda. Byl to docela vzrušující svět – rozhodně pro biologa. Každým rokem jsme posunovali severní hranici pro pěstování užitkových plodin o kousek dále. V místech, kde byla odjakživa jen holá tundra a nehostinné pustiny, dávala nová pole rychlenou sklizeň. Každou sezónu jsme také zúrodňovali široké prostory starých i čerstvých pouští, aby nám poskytly píce nebo potraviny. Potraviny byly totiž naším nejpálčivějším problémem a pokrok regeneračních plánů a postup kultivačních linií na mapách byly sledovány takřka se stejnou pozorností, jakou věnovala předchozí generace válečným frontám.

Tento přesun zájmu od mečů k radlicím byl nepochybně projevem společenského pokroku, nicméně všichni, kdo optimisticky prohlašovali, že je to i důkazem změny lidského ducha, byli na omylu. S lidským duchem to bylo pořád stejné – devadesát pět procent lidstva

chtělo žít v míru; zbývajících pět procent uvažovalo o svých šancích v případě, že by se odvážili něco si začít. A že jsme se mohli těšit klidu, bylo především zásluhou toho, že ničí šance nevypadaly příliš růžově.

Mezitím přibývalo každým rokem kolem pětadvaceti miliónů nových krků dožadujících se jídla a vyživovací problém neustále vzrůstal, ale teprve když po letech neúčinné propagandy přišly dva neúrodné roky, uvědomili si lidé jeho naléhavost.

Rozhodujícím faktorem, který na čas odradil oněch horkokrevných pět procent od rozněcování svárů, byly umělé družice. Usilovný raketový výzkum konečně dosáhl jednoho ze svých cílů. Podařilo se vypálit střely, které už zůstaly nahoře. Po pravdě řečeno, bylo dokonce možné vypálit raketu do takové výše, aby se dostala na oběžnou dráhu kolem Země. Tam pak obíhala jako malý měsíc, naprosto neškodně a nečinně – dokud jí stisknutím tlačítka nebyl dán povel k návratu na Zem, aby tam šířila smrt a zkázu.

Přestože vítězoslavné oznámení prvního státu, který úspěšně dopravil takovouto zbraň na oběžnou dráhu, vyvolalo ve veřejnosti značný nepokoj, daleko větší starosti budila skutečnost, že další mocnosti žádné takové oznámení neučinily, i když bylo všeobecně známo, že dosáhly podobného úspěchu. Nebylo to nic příjemného, když jste si uvědomili, že vám nad hlavou neslyšně krouží a krouží neznámý počet smrtonosných objektů, které čekají jenom na to, až je někdo spustí dolů – a že se proti tomu nedá nic dělat. Ale život musel běžet dál – a každá novota má život jepičí. Časem jsme si na to chtě nechtě zvykli. Jen tu a tam vzplály panické projevy protestu, když se rozneslo, že vedle družic s atomovými náložemi obíhají Zemi i takové, které nesou obilní nákazy, dobytčí mor, radioaktivní prach, viry a nakažlivé nemoci – a to nejenom známých druhů, ale i zbrusu nové, nedávno vyvinuté v laboratořích. Těžko dnes říci, zda takovéto nespolehlivé a potenciálně dvojsečné zbraně nad Zemí opravdu kolovaly. Ale lidská hloupost – a zvláště hloupost, které se v patách plíží strach – je snad bezmezná. Není proto vyloučeno, že se neuvažovalo i o strategickém, byť pouze lokálním použití nějakého zákeřného organismu o krátko-

dobé životnosti, který by se pak po několika dnech stal zcela neškodným – kdo ovšem může vědět, zda by se takový organismus dále nerozmnožoval?

Tehdejší státy většinou upustily do veškerého popírání či potvrzování zpráv o svých družicích a vyvinuly zvýšené úsilí, aby obrátily zájem veřejnosti k neméně naléhavé, leč ani zdaleka ne tak ošemetné otázce nedostatku potravin.

Tu a tam se sice vyskytly menší zádrhele, ale ty byly potichu urovňovány a prostý občan se o nich jen málokdy něco dověděl. Sotva například kdo kdy slyšel o existenci Umberta Christofora Palangueze. Já sám jsem se o něm doslechl jen díky své profesi, a to ještě o mnoho let později.

Umberto byl urozeného latinského původu a národnosti odněkud z Jižní Ameriky. Jeho první vystoupení v roli možného rozvratného elementu v zaběhnutém soustrojí průmyslu pokrmových tuků započalo jeho příchodem do kanceláří Arktickoevropské společnosti pro zpracování rybích tuků, kde se vytasil s lahví bleděružového oleje, který doporučil jejich pozornosti.

Arktickoevropská žádnou velkou horlivost neprojevila. Tukový průmysl táhl za jeden pevný provaz. Než po jisté době k analýze Umbertova vzorku přece jen přistoupili.

Nejprve zjistili, že nejde o rybí, ale o rostlinný olej, i když jeho původ určit nedokázali. Dalším objevem bylo zjištění, že jejich nejlepší rybí oleje vypadají vedle Umbertova jako kolomaz. Celí vylekaní odeslali okamžitě zbytek vzorku k dalšímu podrobnému zkoumání a začali se spěšně dotazovat svých partnerů, zda se pan Palanguez neobrátil s podobnou nabídkou i na ně. Když přišel Umberto podruhé, přijal ho generální ředitel s pochlebovačnou přízní.

„Přinesl jsem nám velice pozoruhodný olej, pane Palanguezi,“ řekl.

Umberto přikývl ulízanou, černovlasou hlavou. Byl si téhle skutečnosti dobře vědom.

„Jakživ jsem něco takového neviděl,“ přiznal ředitel.

Umberto opět přikývl.

„Ne?“ poznamenal zdvořile. A potom, jako by se náhle rozpomenul, dodal: „Ale myslím, že ještě uvidíte, señore. Uvidíte ho ještě spousty.“ Zdálo se, že uvažuje. „Počítám, že za takových sedm, možná osm let bude běžně na trhu.“ Usmál se.

Generální ředitel si pomyslel, že to není pravděpodobné.

„Předčí všechny naše rybí oleje,“ řekl s nádechem upřímnosti.

„Slyšel jsem,“ přisvědčil Umberto.

„Míníte jím obchodovat sám, pane Palanguezi?“

Umberto se znovu usmál.

„Chodil bych vám ho potom ukazovat?“

„Mohli bychom taky některý z našich olejů synteticky vylepšit,“ nadhodil generální ředitel přemítavě.

„Snad některými vitamíny – ale to by bylo příliš nákladné, vyrábět je všechny synteticky, i kdybyste to dokázali,“ řekl klidně Umberto.

„Mimoto,“ dodal „jsem byl informován, že tento olej se bude prodávat laciněji než vaše nejlepší rybí oleje.“

„Hmm,“ řekl generální ředitel. „Předpokládám, že nám chcete udělat nabídku. Nepromluvíme si o tom?“

„Z podobné lapálie vedou pouze dvě cesty,“ vysvětloval Umberto. „Obvykle se zabrání, aby takováhle novinka spatřila světlo světa – anebo aby se to protáhlo alespoň tak dlouho, dokud se dosavadní zařízení neamortizuje. To je ovšem ten vítaný způsob.“

Generální ředitel pokývl. Tohle znal až moc dobře.

„Ale tentokrát to bohužel nepůjde, není to ani dost dobře možné.“ Generální ředitel o tom měl jisté pochyby. Nejráději by byl řekl: „To byste se ještě divil,“ ale spolkl to a omezil se na neškodné „Och?“ „Druhá cesta spočívá v tom,“ ponoukal dále Umberto, „že s výrobou dotyčné věci započnete dřív, než vám nastanou starosti.“

„Ach!“ hlesl generální ředitel.

„Myslím,“ prohlásil Umberto, „myslím, že vám mohu opatřit semena té rostliny asi tak do šesti měsíců. Když je okamžitě vysadíte, za pět let můžete začít s produkcí oleje – a za šest už výroba poběží naplno.“

„To by docela šlo,“ řekl po krátkém uvážení generální ředitel. Umberto přikývl.

„To první řešení by bylo jednodušší,“ poznamenal generální ředitel.

„Kdyby ovšem přicházelo v úvahu,“ souhlasil Umberto. „Bohužel, vaše konkurence není tak nepřístupná – natožpak potlačitelná.“

Prohlásil to s jistotou, která generálního ředitele přiměla, aby svého návštěvníka chvilku zamyšleně pozoroval.

„Rozumím,“ řekl konečně. „Rád bych se vás ale ještě zeptal – dovo-
líte-li, pane Palanguezi – odkud by ta semena byla?“

„Nevím, proč bych s tím měl dělat tajnosti. Levněji než ode mne je
stejně nedostanete,“ odpověděl Umberto s lehkým úsměvem. „Z Číny.“

Což nás přivádí k zastavení nad jednou z největších zemí světa, kam
přece jen nebylo tak snadné cestovat jako do ostatních míst na zemské
kouli. Vskutku, obdržet povolení k návštěvě Číny bylo pro nás, obyva-
tele Západu, takřka nemožné a ani ti, kdo je získali, nemohli po svém
návratu říci, že by toho viděli příliš. A pokud ano, pak to bylo stále jen
to, co jim Číňané vidět dovolili; zvláště tvrdošíjní zvědavci byli ovšem
se zdvořilostí pro syny „Říše středu“ příslovečnou vypoklonkování přes
hranice. Celá tato rozlehlá země měla tak pro nás příchut' tajemství,
ostatně stejně jako pro generace našich otců a dědů. A přesto se vě-
dělo, že tam bylo v mnoha oborech techniky a vědy dosaženo pokroku,
který si nijak nezadal s vývojem kdekoli jinde. Jedním z těchto oborů
byla biologie. Bylo například dobře známo, že Čína, sdílející problém
vzrůstajícího nedostatku potravin s ostatním světem, a lze dokonce říci,
že vzhledem ke své přelidněnosti patřila k zemím, které jej pociťovaly
nejpalčivěji, provádí intenzivní pokusy o zúrodnění pouští a stepí zá-
padních provincií. Tu a tam se k nám donesly i zvěsti o nesporných
úspěších. Jakým směrem se však vývoj čínské biologie ubíral, to, jako
tolik jiného, zůstávalo tajemstvím. Většinou se mělo za to, že se zvý-
šenou měrou obrací k pramenům moudrosti předků, což „osvíceným“
duchům Západu odjakživa zavánělo šarlatánstvím.

„Slunečnice,“ řekl nepřítomně generální ředitel, zabrán do myšlenek.

„Slyšel jsem cosi, že se Číňané pokoušejí o zvýšení výnosu oleje ze slunečnicových semen. Ale tohle je něco docela jiného.“

„Správně,“ přisvědčil Umberto. „Tenhle olej není ze slunečnic.“

Generální ředitel tonul v zadumání.

„Říkáte semena. Chcete snad říct, že jde o nějakou novou rostlinu? Je-li to pouze zušlechtěná sorta, pěstovaná jednodušším způsobem, pak –“

„Vyrozuměl jsem, že jde o zcela nový druh...“

„Viděl jsem tu rostlinu na obrázku, seňore. Neříkám, že nemá se slunečnicí nic společného. Neříkám také, že nemá nic společného s vodnicí. A neříkám, že není příbuzná s kopřivou nebo dokonce s orchidejí. Ale troufám si říci, že i kdyby tohle všechno byli její předkové, ani jediný z nich by svého vlastního potomka nepoznal. A pochybuji, že by z něho měli příliš velkou radost.“

„Rozumím. Ale teď mi povězte, jakou částku byste od nás za ta semena požadoval?“

Umberto vyslovil sumu, která pana generálního ředitele rázem vytrhla z jeho zadumání. Sundal si dokonce brýle a prohlédl si návštěvníka pozorněji. Umberto se ani nezapýřil.

„Považte, seňore,“ řekl a začal odpočítávat jednotlivé problémy na prstech. „Je to obtížné. A je to taky nebezpečné – velice nebezpečné. Nemám strach – ale nevyhledávám nebezpečí ze zábavy. A je v tom zapleten ještě jeden člověk, Číňan. Budu ho muset dostat ze země a musí dostat dobře zapláceno. On zas musí nejprve zaplatit dalším. Musím také koupit letadlo – velice rychlé tryskové letadlo. To všechno bude stát peníze. A věrte, že to není nijak prosté. Musíte dostat semena dobré jakosti. Mnoho je jich neplodných. Má-li být výsledek zaručen, musím vám dodat semena už vytríděná. Ta jsou cenná. Nebude to rozhodně nic jednoduchého.“

„To věřím. Ale i tak –“

„Zdá se vám to drahé, seňore? Co potom řeknete za pár let, až budou vaši konkurenti vyvážet olej do celého světa – a vaše společnost bude na huntě?“

„Musím si to ještě promyslet, pane Palanguenzi.“

„Ale samozřejmě, seňore,“ souhlasil Umberto s úsměvem. „Mohu počkat – ještě nějakou dobu. Ale obávám se, že snížit svoji cenu nemohu.“

A taky nesnížil.

Objevitel a vynálezce jsou kletbou obchodního podnikání. Troška písku v zaběhnutém soukolí se s nimi nedá vůbec srovnávat – stačí nahradit poškozené součástky a stroj běží dál. Ale objev nového výrobního postupu nebo nové látky, který spadne z nebe, když je výroba zaběhnutá a všechno pěkně klapě, to je pohroma přímo ďábelská. A někdy je to ještě horší – nesmí se prostě dovolit, aby k něčemu takovému došlo. V sázce je příliš mnoho. A nemůžete-li použít legálních prostředků, musíte zkusit ty ostatní.

Umberto tuto stránku značně podceňoval. Nešlo totiž jenom o to, že konkurence nového levného oleje by vystrnadila Arktickoevropskou společnost a její přidružené podniky ze světových trhů. Důsledky by byly daleko širší. Výrobcům olivových, velrybích a řady ostatních tuků by to asi smrtelnou ránu nezasadilo, ale rozhodně by to šeredně oťrásko jejich pozicí. Navíc by se to okamžitě odrazilo v závislých průmyslových odvětvích; na výrobě margarínu, mýdla a stovce dalších výrobků, od pleťových krémů až k malířským barvám a lakům a ještě dále. Není proto divu, že když si několik nejvlivnějších koncernů uvědomilo rozsah této hrozby, vypadaly Umbertovy podmínky takřka skromně.

Vzorky byly přesvědčující a tak – třebaže to ostatní znělo poněkud pochybně – Umberto dostal, co požadoval.

Po pravdě řečeno, zainteresovanou stranu to stálo mnohem méně, než se zavázala zaplatit, neboť když Umberto se svým letadlem a zálohou odletěl, nikdo ho víckrát nespatriřl.

Což ovšem neznamená, že by o něm nebylo žádných dalších zpráv.

O několik let později se objevilo v kancelářích Arktickoevropské tukové společnosti („rybí“ tuky již tenkrát vypustili jak z názvu, tak ze své činnosti) rozpačité individuum, udávající prostě jméno Liang. Byl Číňan, jak řekl. A rád by dostal nějaké peníze, budou-li páni podnikatelé tak laskavi a mohou-li je postrádat. Z jeho slov dále vyplynulo,

že byl zaměstnán v první výzkumné trifidní stanici nedaleko města Sun-chai, ležícího na pokraji pouště Takla-Makan. Byl to zapomenutý kraj světa a jemu se tam z duše nelíbilo. Touha dostat se odtud pryč ho přiměla, aby věnoval pozornost nabídce jiného ze zaměstnanců, jmenovitě jistého Wej Čena, který svou nabídku podpořil hned několika tisíci jüanů.

Vydělat je nebylo nijak těžké. Stačilo vytáhnout z police ve skladu krabici plodných trifidích semen a nahradit ji podobnou krabicí semen neplodných. Ukradenou krabici měl pak v určenou dobu uložit na určené místo. Bylo to prakticky bez rizika. Záměna krabic mohla zůstat neodhalena celá léta.

Nicméně další úkol byl již ošemetnější. Rozmístit několik světel na rozlehlém poli, vzdáleném asi kilometr nebo dva od plantáže. V určenou noc se tam měl dostavit i on sám. Uslyší letadlo, letící nízko nad zemí. Rozžehne světla. Letadlo přistane. On potom udělá nejlíp, když se z okolí místa přistání rychle vytratí, aby ho tam nezastihl nikdo z těch, kdo se příští zjistit, co se děje. Tyto služby mu nevynesou jen tučný svazek jüanů, ale ještě další peníze v kancelářích Arktickoevropské společnosti v Anglii; pokud se mu ovšem podaří někdy se tam dostat.

Celá operace proběhla podle jeho slov přesně tak, jak byla naplánována. Liang si ani nepočkal, až se letadlo dotkne země. Rozsvítil světla a utekl.

Letadlo se zdrželo jen krátce, snad necelých deset minut, a pak opět vzlétlo. Z řevu turbin usoudil, že stoupá takřka kolmo vzhůru. Asi minutu poté, co hřmění trysek doznělo v dáli, uslyšel další letadla. Mířila na západ, za tím prvním. Mohla být dvě, ale mohlo jich být taky víc, nebyl si tím jist. Ale letěla nesmírně rychle, trysky burácely...

Následujícího dne pohřešili Wej Čena. Byla kolem toho spousta nepříjemností, ale nakonec převládl názor, že Wej Čen pracoval samostatně. Liang ze všeho šťastně vyvázl.

Prozíravě si ještě rok počkal a teprve pak se odvážil dalšího kroku. Aby si vykoupil cestu přes poslední překážky, utratil bezmála všechny své lehce nabyté jüany. Potom si vydělával na živobytí jak se dalo,

a proto mu také trvalo tak dlouho dostat se do Anglie. Ale konečně je tady a prosí, aby byli té dobroty a dali mu nějaké peníze.

O sun-chaiské stanici se tehdy již vědělo. V mezích pravděpodobnosti bylo i datum, které udával pro přistání letadla. Dali mu tedy něco peněz. Dali mu také práci a poradili, aby držel jazyk za zuby. Bylo nabíledni, že i když Umberto nedoručil objednané vzorky osobně, zachránil situaci tím, že je z Číny odeslal.

Co se Umbertovi přihodilo, to se už nikdy přesně nedovíme. Domnívám se, že byl spolu s Wej Čenem někde nad Himálajem, vysoko ve stratosféře, napaden letadly, která je podle Liangových slov pronásledovala. Je docela možné, že se o čínských stíhačkách dověděli až tehdy, když se střely z jejich palubních zbraní zařízly do Umbertova letadla.

A domnívám se také, že jedna z oněch střel rozervala překližkovou krabici o rozměrech dvanáct krát dvanáct palců – schránku o velikosti plechovky čaje, která podle Lianga obsahovala trifidí semena.

Je možné, že Umbertovo letadlo explodovalo, ale mohlo se také rozpadnout na kusy. Ať už tomu bylo tak nebo tak, dovedu si živě představit, jak se za troskami padajícími mezi horské masivy táhlo cosi, co zprvu připomínalo bělostný opar.

Nebyl to žádný opar. Bylo to mračno trifidích semen, tak úžasně lehkých, že se volně vznášela i v řídkém vzduchu. Milióny semen mohly nyní letět jak babí léto, kam je větry světa zanesou...

Trvalo snad celé týdny nebo i měsíce, než se snesla k zemi, mnohá až tisíce mil od místa, kde byla rozváta.

Opakuji, že toto je pouze domněnka. Ale nenacházím pravděpodobnější vysvětlení, jak by se tato rostlina, která měla být zřejmě chována v tajnosti, tak náhle rozšířila téměř do všech částí světa. K mému seznámení s trifidy došlo poměrně záhy. Jeden z prvních v širém okolí vyrostl v naší zahradě. Uchytil se spolu s jinými nahodilými sirotky za kouskem živého plotu zakrývajícího hromadu odpadků, a než jsme si ho povšimli, byl již slušně vyvinutý. Ničemu tam nevadil a nikomu nepřekážel. Když jsme si ho tedy později povšimli, zašli jsme se čas od času podívat, jak roste, ale jinak jsme ho nechávali na pokoji.

Trifid je ovšem značně nápadná rostlina a po nějaké době v nás začal budit zvědavost. Přespříliš pozornosti jsme mu sice nevěnovali, neboť v zanedbaných koutech zahrady se vždycky najde několik nezvyklých rostlin, ale rozhodně dost, abychom si příležitostně vyměnili poznámky, což nám to podivného roste na smetišti.

Dneska, kdy je každému až příliš dobře známo, jak takový trifid vypadá, se dá jen těžko vylíčit, jak nám ti první připadali nezvykle a *cize*. Pokud ale vím, nikoho tehdy neznepokojovali a nikdo z nich neměl strach. Mám za to, že většina lidí o nich smýšlela – pokud o nich vůbec přemýšleli – přibližně jako můj otec.

Mám dosud v živé paměti obrázek, jak si nejistě prohlíží našeho, tenkrát asi tak ročního trifida. Byla to takřka do posledního detailu věrná kopie dospělého trifida – až na to, že tehdy ještě neměl své jméno a dospělého jedince nikdo dosud nespatriil. Otec se nad ním skláněl a civěl na něj přes brýle s kostěnými obroučkami, ohmatával jeho stonek a odfukoval si mírně do kníru, jak měl ve zvyku, když se nad něčím zamyslel. Když si prohlédl dlouhý stonek a vrchní část dřevnaté bulvy, z níž vyrážel, věnoval soustředěnou, ne-li přímo pronikavou pozornost třem krátkým holým proutkům, které rostly směrem vzhůru podél stonku. Potom promnul mezi palcem a ukazováčkem chomáč kožnatých zelených listů, jako by zkoušel, zda mu něco neprozradí jejich tkáň. Nakonec se zahleděl do zvláštního nálevkovitého útvaru na konci stonku, nepřestávaje přitom zahloubaně a nespokojeně profukovat svůj knír. Vzpomínám si, jak mne poprvé zdvihl, abych se mohl podívat do trychtýře kalichu a prohlédnout si pevně stočenou spirálu uvnitř. Podobala se těsně svinutému listu mladé kapradě a vystupovala asi na dva palce z lepkavé kaše na dně kalichu. Dovnitř jsem si sice nesáhl, ale že ta slizká hmota musí být lepkavá, jsem poznal z toho, že se v ní zmítaly lapené mouchy a jiný drobný hmyz.

Otec se dal nejednou slyšet, že se mu ta věc nezdá, a několikrát také prohlásil, že si musí ověřit, co to vlastně je. Pochybuji, že se o to kdy pokusil, ale i kdyby, v tomto stadiu by se moc nedozvěděl.

Naše rostlina mohla být tehdy vysoká asi metr dvacet. Musela jich

růst všude spousta, pokojně a nenápadně, aniž si jich kdo příliš všimal – alespoň tak se zdálo, neboť jestli snad byly zdrojem vzrušení pro biologie a botaniky, do širší veřejnosti zprávy o jejich odborném zájmu nepronikly. A tak podivná rostlina na naší zahradě mírumilovně vzkvétala dále, stejně jako tisíce ostatních v jiných zapomenutých koutech celého světa.

Zanedlouho však první z nich vytáhla kořeny ze země a vykročila. V Číně musela být tato nepravděpodobná schopnost rostliny známa již delší dobu, ale pokud jsou mé informace přesné, mimo čínskou půdu se tak stalo poprvé v Indonésii – což v praxi znamenalo, že se lidé i nadále o trifidy nezajímali. Indonésie patřila k územím, odkud se takové prapodivné a neuvěřitelné báchoroky daly očekávat a často odtud také přicházely – byl to zkrátka ten pravý materiál pro redaktora, jehož noviny neměly o čem psát a ‚záhady Východu‘ mohly nudné stránky všedních zpráv jen osvěžit. Ale indonéský trifid se dlouho ze svého prvenství netěšil. V několika týdnech proudily zprávy o krácejících rostlinách také z Filipín, Cejlonu, středního Konga, Kolumbie, Brazílie a řady dalších míst v blízkosti rovníku.

Tentokrát již proběhl veškerým tiskem. Ale několikrátě přezvykané historky, sepsané s onou směsicí neodborné lehkovážnosti, za kterou se tisk schovával už ze zvyku pokaždé, když se rozepsal o mořských hadech, přírodních silách, přenášení myšlenek a jiných ne právě běžných jevech, zdařile zabránily, aby si kdokoli uvědomil, že ony obratné rostliny připomínají ve všem všudy pokojný a důstojný plevel na našem smetišti. Že se krom velikosti neliší naprosto v ničem, to jsme si uvědomili, až když se v novinách začaly objevovat jejich fotografie.

Filmoví dokumentaristé byli rázem na nohou. Snad se jim odměnou za cestu do oněch odlehlých končin podařilo pořídit nějaké dobré a zajímavé záběry, ale mezi režiséry tehdy převládal názor, že každá součást filmového zpravodajství, které se dostane jen o několik vteřin více času, než je nezbytně nutné – s výjimkou zápasů v boxu –, musí každého diváka paralyzovat nudou. Není proto divu, že první dospělý exemplář rostliny, která měla v mém životě, stejně jako později v tolika

ostatních, sehrát nesmírně důležitou roli, jsem zahlédl jen krátce, vtěsnaný mezi honolulskou soutěž v tanci hula a monumentálními záběry První dámy země, která křtí válečnou loď. (To není anachronismus. Válečné lodi se tehdy stále ještě stavěly; i admirálové museli nějak žít.) Bylo mi tak dopráno zhlédnout, jak se přes plátno kolébá několik trifidů, doprovázených na svém pochodu slovy, jež měla patrně odpovídat předpokládané úrovni duševních pochodů početné obce návštěvníků biografu:

„A teď se, lidi, podržte a koukejte, na co náš kameraman přišel v Ekvádoru. Zelenina na pochodu! Takovýhle obrázek jste zatím mohli vidět nanejvýš po vypíjendě, ale ve slunném Ekvádoru je k vidění dnes a denně – a bez kocoviny! Obludné kytky na postupu! Tak mě něco napadá! Kdybychom si takhle vychovali naše brambory, maširovaly by samy až do hrnce. To by bylo, co, mami?“

Zíral jsem na letmé záběry trifidů jako očarováný. Byla to záhadná rostlina z naší hromady smetí, ale dobré dva metry nebo snad ještě víc vysoká. Určitě jsem se nemýlil – a tady „kráčela“! Dužnatá bulva, kterou jsem celou spatřil nyní vlastně poprvé, byla porostlá jemným kořenovým vlášením. Měla téměř dokonale kulovitý tvar, narušovaný pouze třemi kónickými, tupě zakončenými výrůstky ve spodní části, které podepíraly a nesly celé tělo asi třicet centimetrů nad zemí.

„Chůze“ se podobala pohybům člověka o berličích. Dvě z tupých „nohou“ se posunuly kupředu, potom se takřka na stejnou úroveň s nimi přitáhla třetí a rostlina se vratce zakymácela, a znovu vykročily vpřed obě přední. Dlouhý stonek se při každém „kroku“ zhoupl prudce dozadu a zase dopředu, až to ve vás budilo lehký pocit mořské nemoci. Urputná houževnatost a těžkopádnost tohoto postupu vzdáleně připomínaly dovádění sloních mláďat. Po chvíli jste měli dojem, že kymáčet se takhle delší dobu, muselo by z rostliny opadat všechno listí, nezlomila-li by si rovnou stonek. Navzdory své neohrabanosti však kráčela rychlostí odpovídající průměrnému lidskému kroku.

To bylo asi tak vše, co jsem mohl vidět, než došlo ke spouštění válečné lodi na moře. Nebylo toho moc, ale stačilo to, aby se v malém

klukovi probudil zvědavý duch. Když takovéhle kousky dokázala nějaká rostlina v Ekvádoru, proč by je nesvedla ta v naší zahradě? Pravda, ta naše byla o hodně menší, ale jinak byla úplně stejná...

Deset minut po návratu z kina jsem už odhrabával půdu kolem našeho trifida, abych ho rozkurážil k ‚chůzi‘.

Naneštěstí měla tato samohybná rostlina ještě jednu neobyčejnou vlastnost, ale s tou se filmaři buď nesetkali, anebo se z toho či onoho důvodu rozhodli o ní pomlčet. Rozhodně s ní nikdo nepočítal. Skláněl jsem se k zemi a odhrabával pozorně půdu, abych rostlině neublížil, když tu mne zčistajasna zasáhla strašlivá rána a odhodila stranou...

Když jsem se probral, ležel jsem v posteli a nade mnou se skláněly úzkostlivé obličejе matky, otce a našeho domácího lékaře. Hlava mi třeštila, jako bych ji měl ve dví, bolelo mě celé tělo a polovina mého obličejе, což jsem ovšem zjistil až později, byla přizdobena krvavě rudým, silně nateklým jelitem. Všechno naléhání, jak jsem se ocitl v bezvědomí na zemi na zahradě, vyznělo naprázdno; neměl jsem sebemenší potuchy, co mne to udeřilo. Teprve po čase jsem se dověděl, že jsem byl patrně jedním z prvních lidí v Anglii, kdo přežil trifidí uštknutí. Náš trifid nebyl ovšem ještě dospělý. Než jsem se ale plně zotavil, otec nějak odhalil, co se v zahradě událo, a když jsem tam opět přišel, zjistil jsem, že se trifidovi krutě pomstil a jeho pozůstatky spálil na hranici.

Nyní, když se krácející rostliny staly prokázanou skutečností, upustil tisk od svého doposavad vlašného tónu a vystavil je na výsluní veřejného zájmu. Tehdy se také vyjevila nutnost najít pro ně vhodné jméno. Botanici, věrni svému zvyku, už zatím tonuli v mnohaslabičné zkromolené latině a řečtině, vymýšlejíce různé obměny na ambulans a pseudopodia, ale sdělovací prostředky a veřejnost potřebovaly nějaké snadno vyslovitelné a ne příliš dlouhé slovo, které by se dobře vyjímalo i v novinových titulcích. Kdybyste mohli nahlédnout do novin z oněch dní, našli byste v nich odkazy na: trichoty, trigenaty, trigony, trilogy,

tridenty, trinity, tripedaly, tripedy, triquety, tripody a řadu jiných záhadných věcí, z nichž některé předponou ‚tri‘ ani nezačínaly, třebaže většina jmen se točila právě kolem příznačného rysu rostliny – pohyblivého, třídlílného kořene.

Na veřejnosti, v soukromí a zvláště pak po hospodách se vedly vášnivé spory na bázi takřka vědecké, pseudo-etymologické a řadě dalších, ale posléze začal v této filologické aréně převládat jeden jediný termín. Jeho základem bylo latinské adjektivum a zpočátku zněl stejně krkolomně jako ty ostatní, ale denní potřebou a vypuštěním latinské koncovky se stal docela přijatelným. A tak se zrodilo standardní pojmenování. Krátké, lehce zapamatovatelné slovo, používané zprvu jako nálepka některé redakce pro podivnou hříčku přírody – nicméně předurčené, aby se jednoho dne stalo synonymem bolesti, hrůzy a utrpení: TRIFID...

První vlna zájmu veřejnosti zakrátko opadla. Jistě, trifidi byli stále čímsi tajemným – ale to bylo víceméně tím, že byli novum. Svého času přijímali lidé se stejnými pocity jiné zvláštnosti – klokany, obrovité ještěrky, černé labutě. A když to vezmete kolem a kolem, byli trifidi skutečně o tolik podivnější než piskoři bahenní, pštrosi, pulci a stovky dalších tvorů? Netopýr je zvíře, které se naučilo létat; prosím, tady vidíte rostlinu, která se naučila chodit – co má být?

Určité aspekty věci se ovšem tak snadno pustit z hlavy nedaly. Původ trifidů byl naprostou záhadou. Dokonce ani ti, kdo již slyšeli o Umbertovi, nespojovali je tehdy s jeho jménem. Jejich náhlé objevení a široký výskyt zavdávaly látku k mnoha zmateným spekulacím. Neboť přestože rostlina dospívala nejrychleji v tropech, její nálezy v rozličných stádiích vývoje byly hlášeny takřka ze všech částí světa, s výjimkou polárních kruhů a pouští.

Skutečnost, že jde o masožravý species a že mouchy a jiný lapený hmyz jsou stravováni lepkavým slizem na dně kalichu, vyvolala v lidech překvapení a jistý odpor. Masožravé rostliny nebyly v našich

mírných pásmech neznámy, ale zvykli jsme si vídat je pouze ve sklenících a většina z nás je považovala za cosi nepatřičného, ne-li přímo neslušného. Pravý poplach však vyvolalo zjištění, že svinutá spirála uvnitř kalichů na vrcholu stonku je vlastně jakési žahadlo, tenká a pružná zbraň, která může být vymršťena až na vzdálenost tří metrů a která obsahuje dosti jedu k usmrcení člověka, zasáhne-li žahadlo přímým úderem nechráněnou pokožku.

Jakmile bylo toto nebezpečí rozpoznáno, nastalo všude hysterické ničení a mýcení trifidů, až někdo dostal nápad, že k jejich zneškodnění stačí odstranit vlastní žahavou zbraň. Nepříčetné útoky proti rostlinám pozvolna ustaly, ale jejich řady zatím značně prořídly. Zakrátko se už stalo módou chovat jednoho nebo dva okleštěné trifidy v každé zahradě. Bylo zjištěno, že odříznuté žahadlo dorůstá do nebezpečné délky zhruba za dva roky, takže každoroční prořezávka dávala plnou záruku, že neublíží ani dětem, pro něž byli zdrojem neustálého povyražení.

V zemích s mírným podnebím, kde člověk s výjimkou sebe samého zkrotl do jisté míry většinu přírody, byl tak status trifidů jednoznačně stanoven. Zato v tropech, zejména v hustě zalesněných oblastech, se stali trifidi pravou metlou.

Cestovatel je zpravidla mezi normálními keři a porostem nepostřehl, a jakmile se dostal na dosah jedovatého žahadla, trifid po něm bleskurychle šlehl. Ani pro domorodé obyvatele těchto končin nebylo nijak snadné odhalit nehybného trifida, záludně číhajícího u stezky vinoucí se džunglí. Byli nepředstavitelně citliví na sebemenší pohyb ve své blízkosti a vždy pohotovi zaútočit.

Obrana proti trifidům se v těchto oblastech stala problémem číslo jedna. Nejoblíbenější metodou jejich likvidace bylo odstřelování stonků zároveň se žahadlem. Domorodci z džunglí se zas proti nim vyzbrojovali dlouhými a lehkými tyčemi s hákovitým nožem na konci, které v případech, že zaútočili jako první, byly skutečně účinné – ale které nic nez mohly tam, kde se mohl trifid zhoupnout kupředu a prodloužit tím dosah žahadla o nepředvídaný metr nebo metr a půl. Netrvalo

ovšem dlouho a tyto halapartny byly z větší části vytlačeny různými druhy pérových pušek, jejichž stlačená pružina vystřelovala rotující kříže nebo malé bumerangy z tenké oceli. Na víc než dvanáct metrů byly poměrně nespolehlivé, i když dokázaly hladce odříznout trifidí stonek i na vzdálenost pětadvaceti, pokud jej zasáhly. Tento vynález potěšil jednak státní úřady, mající odjakživa krajní nechuť k házení všech střelných zbraní do stejného pytle – jednak jejich uživatele, kteří brzo seznali, že střely z oceli tenké jako žiletka jsou mnohem levnější a lehčí než patrony a mimoto se znamenitě hodí k nehluchému přepádání pocestných.

Všude jinde zatím pokračoval rozsáhlý výzkum organismu, vývoje a života trifidů. Horliví badatelé se v zájmu vědy snažili zodpovědět, jak dlouho mohou kráčet a jakou vzdálenost přitom ujdou, zda mají nějaký předek anebo snad mohou kráčet stejně nemotorně kterýmkoliv směrem, jak dlouhé období vývoje stráví s kořeny v zemi, jak reagují na přítomnost nejrůznějších chemikálií v půdě a ještě nespočet dalších otázek jak užitečných, tak zcela zbytečných.

Největší jedinec, jaký byl kdy v tropech objeven, měřil skoro tři metry. V Evropě se větší než dva a půl metru nevyskytl a průměr byl něco málo přes dva metry. Bylo nabíledni, že se rychle přizpůsobují široké škále půdních i klimatických podmínek. Krom člověka zřejmě žádného přirozeného nepřítele neměli. Řada dalších méně nápadných vlastností trifidů zůstala nicméně ještě nějaký čas nepostihnuta. Trvalo například dosti dlouho, než si kdo všiml neomylné přesnosti, s jakou zaměřují svá žahadla, která takřka pravidelně zasahovala hlavu. Podobně se zpočátku nikdo nepozastavoval nad jejich zvykem otálet poblíž mrtvých obětí. Důvod tohoto chování vyšel najevo, až když se ukázalo, že se živí stejně tak masem, jako hmyzem. Výhonek žahadla neměl sice žádné svaly, jimiž by trifid mohl rvát pevné maso, ale byl s dostatek silný, aby vytrhával cáry z rozkládajícího se těla a zdvihal je ke kalichu na svém stonku.

Zvláštní pozornost nevzbudily ani tři krátké bezlisté proutky u kořene stonku. Opatrně se naznačovalo, že by mohly mít něco spo-